

Turvallisuus- ohjeistus

SISÄLLYS

SISÄLLYS	2
JOHDANTO	3
LASTENLIITTO	4
YHDISTYKSEN TOIMIJAT JA VASTUUNJAKO	4
YLEISTÄ	5
PÄIHDESTRATEGIA	5
OHJAAJAN VAATIMUKSET	6
HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY LASTENLIITTOSSA	6
VAITIOLO- JA SALASSAPITOVELVOLLISUUS	7
KUVAUSLUPA	7
TOIMINTA	8
TAPAHTUMAT	8
RETKET	8
LEIRI- JA LOMATOIMINTA	8
KERHOTOIMINTA	9
KOULUTUSTOIMINTA	9
ILTAPÄIVÄTOIMINTA	9
MUU TOIMINTA	9
TURVALLISUUDEN ENNAKOINTI	9
VESITURVALLISUUS	9
PALOTURVALLISUUS	10
LÄÄKKEET, ALLERGIAT JA SAIRAUDET	11
ENSIAPUTARVIKKEET	11
SIIVOUS JA HYGIENIA	12
KÄSIHYGIENIA	12
RUOKAILU	12
TISKIT	12

	3
SIIVOUS	13
KUN TILANNE ON PÄÄLLÄ	13
KIUSAAMINEN	13
KATOAMIS- JA KARKAAMISTILANTEET	13
LASTENSUOJELUILMOITUS	14
VAKUUTUS	14
KUINKA TOIMITAAN	15
EI AKUUTTI- TAPAUS	15
AKUUTTI- TAPAUS	15
HÄTÄENSIAPU	15
RAPORTOINTI	16
TURVALLISUUSOHJEISTUKSEN LUKUKUITTAUS	16
TURVALLISUUSUUNNITELMA	16
TAPATURMAILMOITUS	17
RISKIANALYYSI	17
LIITTEET	3

Turvallisuusohjeistuksen on laatinut Katja Günter ja se on hyväksytty liittohallituksessa 22.5.2005 .

Päivitykset

Päivitys 8.4.2014 Herttaliisa Tuure

Päivitys 9.5.2017 Jenni Voutilainen ja Mia Syysnummi

Päivitys 11.6.2018 Tuulia Hongisto ja Mia Syysnummi (EU:n tietosuojan, kuvauslupien ja vakuutusten osalta)

Päivitys 9.10.2018 Inka Kiuru, Jenni Voutilainen ja Mia Syysnummi (Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus)

Päivitys 19.8.2019 Julia Lastunen (Ensiapupakkausten ohjeistukset, hätäensiapu, riskianalyytipohja, turvallisuussuunnitelmapohjat)

Päivitys 3.9.2019 Julia Lastunen (Ei akuutit tapaukset)

Päivitys 23.12.2019 Julia Lastunen (ilmeen uusiminen, kirjoitusvirheiden korjaukset)

JOHDANTO

Lastenliiton jäsenjärjestöt järjestävät valtakunnallisesti laadukasta matalan kynnyksen toimintaa lapsille, nuorille ja perheille. Laadukkaan toiminnan yksi tärkeimmistä asioista on turvallisuus. Tämä turvallisuusohjeisto on luotu Lastenliitto ry:n toimintaan sopivaksi ohjeistoksi ja se tuo esille ne kohdat, joihin tulee kiinnittää huomiota. Jokaisella toimijalla on vastuu turvallisuuskysymyksistä, jonkun kantaen kuitenkin päävastuu näistä. Tämä ohjeistus selkiyttää, kenelle päävastuu eri tilanteissa kuuluu.

Huomioithan että tämä turvallisuusohjeisto **ei korvaa** turvallisuussuunnitelmaa ja pelastussuunnitelmaa, jotka on tehtävä jokaisesta toiminnasta erikseen.

Toiminnoista vastaavan esimiehen on huolehdittava siitä, että jokainen työntekijä lukee ja kuittaa ohjeistuksen.

Turvallista toimintaa toivotellen

Mia Syysnummi
Toiminnanjohtaja
Lastenliitto ry

LASTENLIITTO

Yleistä

Lastenliitto ry on vuonna 1972 perustettu valtakunnallinen lapsi- ja varhaisnuorisojärjestö. Järjestämme monipuolista harrastustoimintaa lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Päätoimintamuotojamme ovat kerhot ja leirit. Järjestämme vuoden aikana erilaisia koko perheen tapahtumia ja olemme mukana erilaisissa tapahtumissa ympäri Suomea. Lisäksi järjestämme lakisääteistä aamu- tai iltapäivätoimintaa seitsemällä paikkakunnalla.

Lastenliitto tukee toiminnallaan lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia ja aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä kesän leiritoiminnan avulla tuemme aikuisia vanhemmuudessa ja työn ja perheen yhteensovittamisessa. Vaikutamme ja osallistumme myös aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun edistääksemme lasten ja nuorten hyvän elämän edellytyksiä.

Lastenliiton toimintaa pohjaa kolmelle arvolle; erilaisuuden hyväksyminen, vastuuntuntoisuus ja oman elämän hallinta.

Lastenliitto ry on Kokoomuksen läheisjärjestö. Läheisjärjestönä toimiminen tarkoittaa sitä, että olemme oma itsenäinen organisaatiomme. Luottamustehtävissä osa henkilöistä on kokoomuslaisia ja toimistomme sijaitsevat Kokoomuksen piiritoimistoilla ympäri Suomea. Varsinaisessa toiminnassa lasten ja nuorten parissa taustamme ei näy.

Yhdistyksen toimijat ja vastuunjako

Lastenliitto ry järjestää vuosittain liittokokouksen ja joka toinen vuosi kokouksessa valitaan liittohallitus. Liittohallituksen tehtävänä on vastata Lastenliitto ry:n toiminnasta, eli liiton suuntaviivoista, toiminnasta ja taloudesta. Liittokokouksessa hyväksytään muun muassa liiton toimintasuunnitelma.

Kunkin yhdistyksen hallituksen tehtävänä on varmistaa toiminnan laatu ja turvallisuus.

Mikäli toimintaa järjestetään yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa, tulee vastuunjasta sopia mielellään erillisessä sopimuksessa tai muutoin selvittää asia esim. kurssi-paikan kanssa.

YLEISTÄ

Päihdestrategia

Lastenliitto noudattaa päihteitä koskevaa lainsäädäntöä, joka on laadittu muun muassa suojelemaan lapsen ja nuoren sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä kasvua. Lasten ja nuorten terveydestä sekä turvallisesta ja päihteettömästä elämästä ovat vastuussa aikuiset. Työntekijöiden ja vapaaehtoisten sitoutuminen päihdestrategiaan on tärkeää, sillä yhteiset säännöt ja toimintamallit tukevat lasten ja nuorten päihteetöntä ja tasapainoista kasvua aikuisuuteen.

Päihteiden käyttöön liittyvät säännöt ja toimintamallit ovat voimassa kaikessa Lastenliiton toiminnassa, johon osallistuu alle 18-vuotiaita ja heidän huoltajiaan. Lisäksi muista päihteitä koskevista säännöistä tulee sopia tilannekohtaisesti etukäteen. Päihteettömyydestä on tiedotettava osallistujille selkeästi.

Alle 18-vuotiaiden päihteiden käyttöön puututaan aina keskustelemalla asiasta nuoren kanssa sekä ilmoittamalla asiasta nuoren huoltajalle. Myös täysi-ikäisten asiakkaiden päihteiden käyttöön tulee puuttua ohjaavasti silloin, kun katsotaan sen olevan osa kansalaisvastuuta.

Työntekijöiden ja vapaaehtoisten päihdestrategian vastaiseen käytökseen puututaan keskustelemalla asiasta sekä ilmoittamalla asiasta työnantajalle.

Tupakka ja nuuska

Tupakkalain tarkoituksena on ensisijaisesti suojella lapsia ja nuoria tupakan terveysvaaroilta ja säännöllisen tupakoinnin aiheuttamalta nikotiiniriippuvuudelta. Tupakointi on kielletty alle 18-vuotiailta kaikessa Lastenliiton toiminnassa.

Tupakointi on kielletty vapaaehtoisilta ja työntekijöiltä lasten läsnä ollessa ja toimintapaikan välittömässä läheisyydessä. Muulloin täysi-ikäisten tupakointi on sallittu vain sille määrättyssä paikassa.

Alkoholi

Alkoholin käyttö on kielletty alle 18-vuotiailta. Päihteiden käyttäminen ja päihtyneenä esiintyminen on kielletty vapaaehtoisilta ja työntekijöiltä toimintaympäristössä, jossa on lapsia paikalla.

Huumeet, lääkkeet ja muut huumaavat aineet

Lääkkeiden väärinkäyttö, huumeiden ja huumaavien aineiden käyttö sekä hallussapito on ehdottomasti kielletty kaikilta.

Henkilökohtaiset, väärinkäytettynä mahdollisesti vaaraa aiheuttavat lääkkeet on säilytettävä asianmukaisesti ja lasten ulottumattomissa.

Ohjaajan vaatimukset

Ohjaajalla tulee olla toiminnan luonteen ja olosuhteiden vaatima kokemus, koulutus ja/tai näyttö osaamisesta. Jokaiselta ohjaajalta edellytetään valmistautumista ja etukäteen perehtymistä toiminnan olosuhteisiin.

Ohjaajia on oltava yksi/15 osallistujaa kohden. Toiminnasta vastaavan tehtävänä on huolehtia siitä, että kaikessa toiminnassa on tarvittava määrä ohjaajia. Iltapäivätoiminnan kohdalla noudatetaan iltapäivätoimintaa koskevaa lakia ja muita toimintaa koskevia ohjeita.

Ohjaajille on sovittava selkeät tehtävät ja hänellä tulee olla mukana kaikissa toiminnoissa ensiapuvälineet, puhelin (oma tai työnantajan), paperia ja kynä sekä lista tärkeimmistä hätänumeroista.

Ohjaajan ollessa alle 18-vuotias, huoltajan on oltava tietoinen hänen toimimisestaan ohjaajana. Alle 18-vuotiaan toimiessa ohjaajana suositellaan mielellään täysi-ikäisen saatavilla oloa. Toiminnan järjestäjän velvollisuus on arvioida alle 18-vuotiaan kyky toimia yksin lapsiryhmän ohjaajana.

Henkilötietojen käsittely Lastenliitossa

Lastenliitto toimii henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa EU:n tietosuojasetuksen ja sitä täydentävän kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Kaikkia henkilötietoja käsitellään huolellisesti, riskiperusteisesti ja asianmukaisesti.

Mikäli henkilö haluaa tietää lisää omien henkilötietojen käsittelystä, on Lastenliitolla luotu rekisterikohtaiset tietosuojaselosteet, jotka löytyvät nettisivuiltamme osoitteesta <http://www.lastenliitto.fi/tietoa-meista/henkilotietojen-kasittely-lastenliitossa/>

Tässä on lyhyesti koottuna Lastenliiton tietosuojaan liittyviä toimintaperiaatteita:

1. Henkilötietoja käsittelevät vain ne työntekijät, joiden tehtäviin käsittely kuuluu.
2. Työntekijällä tulee olla toiminnan ja turvallisuuden kannalta tarvittavat tiedot hallussa (nimi, ikä, allergiat, sairaudet, lääkitykset, huoltajan puhelinnumero).
3. Henkilötietoja ei luovuteta koskaan ulkopuoliselle. Jos olet epävarma tilanteesta, ota yhteys esimieheesi.
4. Mikäli henkilö pyytää tietoja itsestään, ota yhteys esimieheesi. Hänet on ohjeistettu toimimaan tietyllä tavoin kyseisessä tilanteessa.
5. Mikäli epäilet että on tapahtunut tietoturvaloukkaus, ota yhteys esimieheesi. Hänet on ohjeistettu toimimaan tietyllä tavoin kyseisessä tilanteessa.
6. Paperiset henkilötiedot säilytetään aina lukollisessa kaapissa ja niiden käsittelyssä noudatetaan erityistä huolellisuutta.
7. Sähköiset henkilötiedot salataan erilaisin käyttäjätunnuksin ja salasanojin, jotta ulkopuoliset eivät pääse käsiksi tietoon.
8. Muistitikuilla ei säilytetä tunnistettavia henkilötietoja.

9. Lastenliitossa kerätään vain tarpeellinen tieto henkilöistä, ei mitään ylimääräistä / mukava tietää -tietoa.
10. Lapsiin liittyvien tietojen käsittelyssä on noudatettava aina erityistä huolellisuutta.
11. Arkaluonteisen tiedon kanssa esim. lapsen allergia tai terveystiedot ollaan erityisen huolellisia ja varovaisia.
12. Toiminnassa käytössä olevat lapsilistat ja henkilötiedot tuhotaan mahdollisimman pian käytön jälkeen. Tarkempi ohjeistus henkilötietojen tuhoamiseen esimieheltäsi.
13. Valokuvien ja videoiden ottamisesta saat erillisen ohjeistuksen esimieheltäsi. Kuvien ottamisessa tulee aina olla kuvauslupa.
14. Valokuvat ja videot poistetaan aina kännykästä niiden ottamisen ja siirtämisen jälkeen.

Täydentävän ja tarkentavan ohjeistuksen henkilötietojen käsittelystä saat omalta esimieheltäsi.

Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus

Työntekijä/työkokeilija/työharjoittelija ei saa ilmaista asiakkaiden asioita tai työnantajan liike- ja ammattisalaisuuksia ulkopuoliselle. Työntekijän/työkokeilijan/työharjoittelijan vaitiovelvollisuus koskien asiakkaiden asioita edellyttää myös asiakirjojen huolellista säilyttämistä sekä pidättäytymistä oman edun tavoittelusta tavalla, jossa hän hyödyntää asiakkaistaan saamia tietoja. Vaitiovelvollisuus jatkuu työsuhteen/työkokeilun/työharjoittelun loppumisen jälkeen. Työntekijän/työkokeilijan/työharjoittelijan työnantajan salassapitovelvollisuus koskee myös Kansallisen Lastenliiton toimistojen yhteydessä kuultuja tai nähtyjä, puoluepolitiikkaan liittyviä asioita. Salassapitovelvollisuus jatkuu viiden vuoden ajan työsuhteen/työkokeilun/työharjoittelun päättymisen jälkeen.

Kuvauslupa

Henkilötietolaki edellyttää, että kuvattavalta henkilöltä itseltään ja alaikäisen ollessa kyseessä huoltajalta on saatava suostumus kuvan julkaisemiseen. Kuvamateriaalia, jota toiminnassa otetaan, käytetään Lastenliiton toiminnan dokumentointiin sekä viestintä- ja markkinointitarpeisiin. Tämän lisäksi tiedotusvälineet saattavat toisinaan tarvita kuvamateriaalia. Noudattamme kuvamateriaalin käytössä ja sen julkaisussa voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja edellytämme tätä myös tiedotusvälineiltä. Kuvauslupa kysytään eri yhdistyksissä eri tavalla, joten selvitä omalta esimieheltäsi kuvauslupa-asiat ja käytännöt. Kuvia ottaessasi ole tarkka, että niissä esiintyy vain sellaisia lapsia, joiden vanhemmat ovat myöntäneet kuvausluvan. Kuvauslupa on Lastenliiton toimintaa varten eivätkä yksityishenkilöt saa jakaa asiakkaiden kuvia omissa sosiaalisen median kanavissaan.

TOIMINTA

Jokaisesta toiminnasta tehdään aina turvallisuussuunnitelma, joka sisältää pelastussuunnitelman. Mikäli toimintaa järjestetään jonkun muun toimijan tiloissa, voidaan käyttää tilan pelastussuunnitelmaa. Turvallisuussuunnitelma käydään läpi kaikkien ohjaajien kesken ja toimitetaan yhdistyksen turvallisuusvastaavalle.

Toiminnoissa on aina vastuuhjaaja, joka vastaa tarvittavista toiminnan suunnitteluista, turvallisuussuunnitelman tekemisestä, valmistelusta ja työnjaosta sekä riskienhallinnasta ja toimintaohjeiden läpikäynnistä onnettomuus- ja tapaturmatilanteiden varalta.

Lastenliitto ry suosittelee, että yhdistys ei toteuta ollenkaan esim. melontaa, kiipeilyä tms. aktiiviteettia, joka vaatii koulutetun ohjaajan ja kunnan välineistön. Palveluja voidaan tarvittaessa ostaa ulkopuoliselta palveluntuottajalta, joka on vastuussa toiminnan järjestämisestä. Vastuukysymyksistä on tällöin syytä sopia kirjallisesti. Myös mahdollisten yhteistyökumppanien kanssa tulee tehdä erillinen sopimus, jossa määritellään tarkemmat vastuukysymykset. Kaiken toiminnan tulee olla kestävän kehityksen mukaista ja ympäristöä huomioivaa.

Tapahtumat

Isoille tapahtumille (yli 500 henkilöä) nimetään turvallisuuspäällikkö ja tehdään pelastussuunnitelma, joka toimitetaan tapahtumailmoituksen yhteydessä poliisille ja pelastusviranomaisille sekä käydään läpi toimijoiden kesken. Myös pienemmistä (100-500 henkilöä) tapahtumista tehdään ilmoitus poliisille, tehdään pelastussuunnitelma ja noudatetaan viranomaisten ohjeita. Yleisötapahtumissa tulee lisäksi huomioida ravintola- ja hygieniaohjeistus, ilmoitus elintarvikeviranomaisille sekä Teosto-lupien hankinta tarvittaessa. Suurimmissa tapahtumissa ensiaputoiminnot on syytä siirtää SPR:lle.

Retket

Suuririskisistä toiminnoista (esim. uiminen, melonta yms.) on aina oltava vanhemman kirjallinen lupa. Lisäksi kaikilla retkillä noudatetaan kunnan terveystarkastajan ohjeita.

Leiri- ja lomatoiminta

Kun leirillä tehdään turvallisuudeltaan vaativampia toimintaosioita, laaditaan jokaista osiota varten oma turvallisuussuunnitelma, joka liitetään leirikohtaiseen turvallisuussuunnitelmaan. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi retket ja uiminen.

Kerhotoiminta

Kerhoissa kerho-ohjaaja toimii vastuuhjaajana. Toimintapaikassa tulee olla voimassa oleva turvallisuus ja pelastussuunnitelma. Tilakohtaiset jo olemassa olevat suunnitelmat tulee tarkistaa ja huomioida toiminnassa. Lisäksi yhdistyksillä on omia paikkakuntakohtaisia ohjeistuksia kerhotoiminnan turvallisuuteen liittyen. Jokaisessa toimintapaikassa tulee olla ainakin yksi päivitetty ensiapulaukku.

Koulutustoiminta

Koulutustoiminnan turvallisuudesta vastaa vastuukouluttaja. Koulutuspaikassa tulee olla voimassa oleva turvallisuus ja pelastussuunnitelma. Tilakohtaiset jo olemassa olevat suunnitelmat tulee tarkistaa ja huomioida toiminnassa. Lisäksi yhdistyksillä on omia paikkakuntakohtaisia ohjeistuksia koulutustoiminnan turvallisuuteen liittyen. Koulutuspaikassa tulee olla ainakin yksi päivitetty ensiapulaukku.

Iltapäivätoiminta

Iltapäivätoimintaa ohjaa Opetushallituksen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet. Toimintapaikassa tulee olla voimassa oleva turvallisuus ja pelastussuunnitelma. Tilakohtaiset jo olemassa olevat suunnitelmat tulee tarkistaa ja huomioida toiminnassa. Lisäksi yhdistyksillä on omia paikkakuntakohtaisia ohjeistuksia iltapäivätoiminnan turvallisuuteen liittyen. Jokaisessa ryhmässä tulee olla ainakin yksi päivitetty ensiapulaukku.

Muu toiminta

Kukin yhdistys huolehtii kaikkien toimintojensa riskianalyysin tekemisestä.

TURVALLISUUDEN ENNAKOINTI

Vesiturvallisuus

Lapsen uimataitoa tulee kysyä kirjallisesti huoltajalta ennen toiminnan alkua. Uimataito arvioidaan seuraavalla tavalla: ei osaa uida/välttävä uimataito/hyvä uimataito/erinomainen uimataito. Ennen rantaan menoa on hyvä tarkastaa pelastusvälineiden saatavuus ja kunto. Lisäksi rannan pohja tulee tarkistaa ennen uimaan menoa esimerkiksi lasinsirujen yms. varalta. Osallistujille tulee kertoa selkeät säännöt ennen uimaan menoa.

Perheleireillä huoltajat vastaavat lapsen uintivalvonnasta. Ohjaajat eivät vie lapsia uimaan ilman huoltajaa, mutta valvovat silti uintia hätätilanteiden varalta. Mikäli leiriläiset käyvät uimassa ohjelma-ajan ulkopuolella, ohjaajat eivät ole silloin valvomassa. Lastenleireillä uintivalvonta on ohjaajien vastuulla, eikä lapsia saa koskaan päästää yksin uimaan.

Uimavalvonnan tulee tapahtua rannalta käsin. Uintivalvojan tulee olla uimataitoinen, mahdollisuuksien mukaan yli 18-vuotias. Uima-allasvalvonnassa uimavalvoja on kaksi uima-altaan eri päissä. Ainakin toinen valvojista on yli 18-vuotias ja heistä toisella tulee olla vähintään EA 1 suoritettuna. Rannassa tulee olla vähintään yksi valvoja, mahdollisuuksien mukaan kaksi (kts. ohjeita edeltä). Lisäksi yhden ohjaajan tulee olla saunassa valvomassa. Tämä valvoja voi olla alaikäinen. Uimavalvojalla tulee olla aina mukanaan puhelin ja mielellään myös pilli.

Lapsia voi uimassa olla 5-10 lasta/valvoja. Määrä riippuu lasten iästä ja uimataidosta. Uivien lasten lukumäärän tulee olla uimavalvojan tiedossa eikä kukaan saa lähteä rannasta ilman ilmoittamista. Ketään ei saa heittää veteen ja matkaa uidaan rannan suuntaisesti. Uima-taitottomat saavat ainoastaan pulikoida rannassa. Lasten kanssa tulee sopia alue, jonka sisällä on pysyttävä.

Lasten kanssa kannattaa ottaa käyttöön uimapari-käytänne, eli jokaiselle lapselle nimetään uimapari, jonka tehtävä on huolehtia toisesta. Uimaparit liikkuvat yhdessä, esimerkiksi rannalla ollaan samaan aikaan, saunaan mennään samaan aikaan jne. Uimavalvoja pystyy tarkastamaan tilanteen lyhyin väliajoin kehottamalla leiriläisiä ottamaan omaa uimapariaan käsistä kiinni ja nostamaan kädet ylös.

Mikäli toiminnassa käytetään veneitä, kaikkien tulee käyttää pelastusliivejä. Pelastusliivien tulee olla oikean kokoiset ja niiden tulee olla oikein kiinnitettyjä. Jokaisen osallistujan uimataito on tiedettävä ennen vesille lähtöä. Leiriläisten kanssa on sovittava alue, jonka sisällä on pysyttävä. Kaikki ohjaajat eivät saa olla samassa veneessä ja ohjaajilla on oltava vesillä liikkumisen taito. Vesillä saa liikkua vain valvotusti.

MISTÄ TUNNISTAT HUKKUVAN IHMISEN

Hukkumaisillaan oleva ihminen alkaa upota nopeasti. Tavallisesti hän pysyy pinnalla vain noin 20-60 sekuntia. Vettä onkin syytä tähyillä tiheään. Yleensä hukkuva ei huuda ja huuda apua, vaan tavallisesti hukkuva on:

- hiljainen: hänellä ei yksinkertaisesti ole aikaa huutaa apua, kun suu käy veden pinnalla vain lyhyen aikaa kerrallaan.
- ylös ja alas tempoileva: tulee hyvin lyhyeksi ajaksi pinnalle ja uppoaa nopeasti takaisin.
- jäykistynyt, erityisesti käsistä: kädet ovat vaakatasossa, sillä hukkuva pyrkii pitämään itsensä pinnalla. Hukkuva ei pysty tarttumaan pelastusliiviin tai muuhun apuvälineeseen.
- liikkumaton: hukkuva ei pysty potkimaan, ja hän näyttää seisovan vedessä.

Paloturvallisuus

Avotulen tulee olla aina jatkuvassa valvonnassa ja sillä leikkiminen on kielletty.

Nuotio tehdään aina sille osoitettuun paikkaan erityistä varovaisuutta noudattaen. Sammutusvälineiden tulee sijaita nuotio läheisyydessä (esim. vesi, sammutuspeite), sillä tuli leviää nopeasti. Vastuu-ohjaajan tehtävänä on kertoa turvallisuusasiat osallistujille ja huolehtia siitä, että nuotio ääressä noudatetaan annettuja turvallisuusohjeita, eli istutaan rauhassa ja vain yksi henkilö lisää puita ym. Nuotio tulee sammuttaa ennen poistumista nuotiopaikalta.

Kynttilöiden kanssa on noudatettava erityistä varovaisuutta ja sijoitettava ne palamattomalle

alustalle, kauaksi palavasta materiaalista ja lisäksi kynttilöiden on oltava riittävän etäällä toisistaan.

Vastuuohjaaja on velvollinen tarkistamaan rakennuksen pelastussuunnitelman, poistumisreitit kokoontumistilasta, palovaroittimien toimivuuden sekä sammuttimien sijoituspaikat.

TULIPALON SATTUESSA

- Pelasta vaarassa olijat ja varoita muita vaarasta.
- Huolehdi että kaikki pääsevät turvaan.
- Pienen palon voit yrittää sammuttaa itse.
- Hälytä palokunta 112.
- Rajoita paloa sulkemalla ovet, ikkunat, ilmastointi ja muut mahdolliset luukut
- Opasta palokunta paikalle ja järjestä esteetön pääsy kohteeseen.

Lääkkeet, allergiat ja sairaudet

Sosiaali- ja terveysministeriön turvallinen lääkehoito -opas ohjeistaa, että lääkkeitä saa antaa vain lääkehoitokoulutuksen saanut terveydenhuollon ammattihenkilö. Lisäksi tulee huomioida, että alaikäisille lääkkeitä saa antaa vain vanhempien luvalla. Lasten allergiat ja lääkitykset tulee kysyä ilmoittautumisen yhteydessä ja lapsilla on oltava omat, tarvittaessa otettavat lääkkeet mukana ohjeineen.

Ensiaputarvikkeet

Työntekijöiden ja lasten määrä, toimintapaikan sijainti, erilliset yksiköt ja toimintapaikan erityisriskit määräävät toimintapaikan ensiapuvarustuksen määrän ja sijoituspaikat. Jokaisessa toimintapaikassa tulee olla ainakin yksi päivitetty ensiapulaukku. Tärkeitä ensiaputarvikkeita:

Kolmioliina	yläraajan murtumien tukemiseen ja haavojen sitomiseen
Joustoside	sidetailosten kiinnittämiseen
Haavateippiä	pikkuhaavojen sulkemiseen
Urheiluteippiä	nivelsidevammojen tukemiseen
Lasta tai ilmalasta	raajan murtumien tukemiseen
Sammutuspeite	tulipalojen tukahduttamiseen
Avaruusliina	alumiinipintainen peite estää lämmönhukkaa
Rasvataitos	erittävien haavojen päälle estämään sidetailosten kiinnijääminen
Haavasiteitä, erikokoisia	haavojen ja nirhaumien peitoksi
Painesidepakkaus	jolla saadaan runsaasti vuotavaan haavaan painetta estämään verenvuotoa
Haavapyyhe	(tai desinfiointiainetta) haavojen puhdistamiseen
Sidetailoksia	tuomaan painetta haavan päälle tai erittävän haavan päälle imuaineeksi
Suojakäsineet	auttajan kannattaa suojata itsensä ja autettava mahdollisilta tartunnoilta
Laadukkaat saksit	voit käyttää mm. sidetarpeiden tai turvavyön leikkaamiseen

Kylmäpussit	kolhujen ja nyrjähdysten hoitoon
Laastareita	haavojen peitoksi

Lisäksi toimintakohtaisesti huomioitavia erityistarvikkeita:

Kesäleiritoiminta

Punkkipihdit
Hydrokortisonivoide
Rakkolaastarit

SIIVOUS JA HYGIENIA

Hygieniasta huolehtiminen on osa turvallista toimintaa. Hyvä hygienia estää monia sairauksia, kuten vatsatauteja.

Käsihygienia

Käsienpesu on paras tapa ehkäistä tartuntoja. Erityisesti ripulitaudit leviävät käsien välityksellä. Virusvälitteisistä ruokamyrkytys-epidemioiden - esimerkiksi salmonella-epidemiasta - jopa puolet voitaisiin välttää sillä, että kädet olisi huolellisesti pesty ennen ruoanvalmistusta tai ruoan käsittelyn aikana. Vessassa käynnin jälkeen tai ulkoa tultaessa tulee aina pestä kädet.

NÄIN PESET KÄDET

- Kääri hihat, poista korut
- Kostuta kädet ja saippuoi ne, kiinnitä huomiota sormien väleihin ja kynnen alusiin
- Pese kädet rauhallisesta juoksevan veden alla
- Kuivaa kädet huolellisesti kertakäyttöpyyhkeeseen.

Ruokailu

Vatsatauti-epidemioiden ja ruokamyrkytysten välttämiseksi hygieniasta keittiössä on oltava erityisen tarkka. Ruoan säilytykseen tulee kiinnittää huomiota. Ruoka tulisi säilyttää samoin kuin kaupassa. Kylmätiskin elintarvikkeet tulee säilyttää jääkaapissa tai muussa kylmätilassa, jossa lämpötila on alle +8°C. Kaikki elintarvikkeet tulee suojata pölyltä, kosteudelta ja auringonvalolta. Ruoan tulee olla tarjottaessa tulikuumaa ja kylmäsäilytystuotteiden kylmiä. Jos tilassa ei ole mahdollista järjestää kunnollista kylmäsäilytystä, ylijäämäruokaa ei pidä tarjota seuraavalla aterialla. Valmis ruoka pilaantuu varsinkin lämpimänä kesäpäivänä muutamassa tunnissa.

Tiskit

Tiskivesien tulee olla mahdollisimman kuumia (tiskivesi +60 °C, huuhteluvesi +80 °C) ja ne pitää vaihtaa usein. Leiriläiset tulee opettaa tiskaamaan leirioloissa. Moni lapsi joutuu leirillä

ensimmäistä kertaa elämässään tiskaamaan astiansa! Tämän takia tiskaamista on syytä valvoa, ainakin ensimmäisinä leiripäivinä.

Siivous

Tilat pidetään siistinä ja tarvikahuolto. Tiloissa lajitellaan mahdollisuuksien mukaan.

KUN TILANNE ON PÄÄLLÄ

Kiusaaminen

Kiusaamista voi esiintyä sekä lasten, vanhempien että työntekijöiden keskuudessa. Ohjaajien on puututtava lasten keskinäiseen kiusaamiseen välittömästi. Kiusaamistilanteista on ilmoitettava osapuolten vanhemmille. Myös kiusaajan taustajoukkojen vanhemmille on ilmoitettava tapahtuneesta. Lasten kanssa keskustellaan siitä, miksi kiusaaminen on kielletty ja luodaan ympäristöstä kaikille turvallinen. Lähimpien esimiesten on puututtava työpaikkakiusaamiseen heti ja käytävä asia läpi kaikkien osapuolten kanssa. Kaikki kinastelu ohjataan tapahtuvaksi muualla kuin lasten keskuudessa.

Katoamis- ja karkaamistilanteet

Jos lapsi karkaa tai katoaa, ensisijainen ohje on, että ohjaajat eivät voi poistua ryhmästä toiminta-alueen ulkopuolelle etsimään kateissa olevaa lasta. Ohjaajien on hyvä toimia seuraavan toimintaohjeen mukaisesti:

1. Selvitetään, onko lapsi jossain toiminta-alueella ja jos toimintapaikan muuta henkilökuntaa on vielä paikalla, onko lasta nähty katoamisen jälkeen.
2. Jos lasta ei löydy toiminta-alueelta, otetaan yhteys vanhempiin. Mikäli vanhempia ei tavoiteta puhelimitse, lähetetään heille tekstiviesti, jossa kerrotaan tilanne. Mikäli lapsi ei ole kotona eivätkä vanhemmat saa lapseen yhteyttä, sovitaan vanhempien kanssa, kuinka etsinnöissä edetään.
3. Jos vanhemmat eivät pysty auttamaan lapsen etsinnöissä, soitetaan poliisille joka jatkaa lapsen etsimistä. Tästä informoidaan myös vanhempia.

Jos lapsi yrittää karata toiminnasta ohjaajien nähdessä tilanne, ohjaajat voivat yrittää estää tilanteen esimerkiksi ottamalla lapsi kiinni. **Eri kuntien sisällä on kuitenkin erilaisia ohjeita lapsen kiinnipitotilanteisiin. Kiinnipitotilanteiden ohjeet on hyvä tarkistaa oman kunnan iltapäiväkerhoasioista vastaavalta henkilöltä ja liittää turvallisuuskansioihin liitteeksi.** Jos karkaamistilannetta ei pystytä estämään ja lapsi poistuu koulun alueelta, tulee soittaa vanhemmille.

Lastensuojeluilmoitus

Lasten kanssa työskentelevillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Ilmoituksen voi tehdä silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Ilmoituksen voi aina tehdä salassapitosäännöksiensä estämättä.

Taustalla voi olla hyvin erilaisia seikkoja, jotka liittyvät lapsen hoidon ja huolenpidon tarpeeseen, kehitystä vaarantaviin olosuhteisiin tai lapsen omaan käyttäytymiseen.

Sen arviointi, johtaako ilmoitus kiireellisiin toimenpiteisiin, kuuluu sosiaalihuollon ammattilaisille. Ilmoitusvelvollisilla ei ole lain mukaan harkintavaltaa, jonka perusteella he olisivat oikeutettuja siirtämään lastensuojeluilmoituksen tekemistä sen vuoksi, että itse arvioivat, ettei ilmoitus todennäköisesti tule johtamaan välittömiin lastensuojelutoimenpiteisiin, esim. kiireelliseen sijoitukseen.

Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei myöskään voi viivästyttää tai jättää tekemättä sillä perusteella, että arvioi jonkun muun tahon jo tehneen samasta asiasta ilmoituksen. Toisen tahon ilmoitusvelvollisuus ei poista omaa ilmoitusvelvollisuutta. Usean tahon kautta saadut tiedot auttavat sosiaalitoimea muodostamaan asiasta kokonaiskuvan. Ilmoitusten kautta sosiaalitoimi saa myös tarvittavat yhteystiedot tietojen mahdollista tarkistamista varten.

Ilmoitusvelvollisuutta ei myöskään poista se, että ilmoitusvelvollinen taho tietää varmuudella, että kyseinen lapsi tai perhe on jo lastensuojelun asiakkaana. Ilmoitus ei tällöin käynnistä uuden lastensuojelutarpeen arvion tekemistä, mutta se voi johtaa asiakkaan tilanteen uudelleen arviointiin ja mahdollisesti kiireellisesti toteutettaviin toimenpiteisiin. Sen sijaan tietoja, jotka ovat jo käyneet ilmi esimerkiksi yhteisessä verkostopalaverissa, ei tarvitse erikseen ilmoittaa lastensuojeluun.

Mikäli ohjaajalla herää huoli lapsesta, asiasta konsultoidaan esimiestä ja mietitään yhdessä, kuinka asiassa edetään.

VAKUUTUS

Lastenliitto ry:llä on OP-Vakuutuksessa ryhmätapaturmavakuutus. Vakuutusnumero on 16-468-961-3. Vakuutus on voimassa Lastenliiton järjestämällä päivä- ja yöleireillä, teemakerhoissa sekä retkillä ja Lastenliiton järjestämässä omissa tapahtumissa sekä edellä mainittuihin toimintoihin liittyvillä välittömällä matkoilla. Iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset on vakuutettu pääsääntöisesti ko. kaupungin toimesta, jos näin ei ole, vakuutus on Lastenliiton keskustoimiston kautta. Vakuutuksen piirissä ovat kaikki toimintaan osallistuvat lapset ja nuoret, joilla on väestörekisterijärjestelmään kirjattu kotikunta Suomessa. Vakuutus ei kata kadonneita tai rikkoutuneita tavaroita.

Vapaaehtoisille on oma ryhmätapaturmavakuutus OP-Vakuutuksessa. Vakuutusnumero on 16-567-391-2. Vakuutus on voimassa em. toiminnoissa ja em. ehdoin.

Lisäksi liitolla on yritys vakuutus, jossa on erilaisia turvia omaisuuden ja toiminnan vahinkojen varalta. Mikäli toiminnassa tulee eteen tällainen vakuutusasia, otetaan yhteyttä keskustointoon.

Työsuhteessa olevat työntekijät on vakuutettu palkanmaksajan toimesta lakisääteisillä vakuutuksilla, OP-vakuutuksessa – tarkastathan, että nämä ovat organisaatiosi osalta kunnossa!

KUINKA TOIMITAAN

Ei akuutti- tapaus

Lapsen vanhemmalle ilmoitetaan tapaturmasta ja ohjataan heidät tarpeen tullen lääkäriin. Lääkäriin voi mennä minne tahansa, mutta Pohjola Sairaalalla on OP-Vakuutuksen kanssa yhteistyösopimus, joten näissä pääsee hoitoon ilman että tarvitsee maksaa ensin itse. Pohjola Sairaala löytyy Helsingistä, Tampereelta, Oulusta, Kuopiosta ja Turusta. Näihin paikkoihin mennessä vanhemmilla tulee olla tiedossa Lastenliiton vakuutusnumero, joka on: OP-vakuutus 16-468-961-3. Muissa tapauksissa vanhemmat maksavat itse ensin lääkäri- ja mahdolliset lääkärin määräämät lääkekulut. Myös vapaaehtoiset toimijat toimivat tapaturman sattuessa tämän ohjeen mukaan.

Jokaisesta tapaturmasta tehdään tapaturmailmoitus, ilmoituksessa on oma osa ohjaajan/ohjaajien sekä vanhempien täytettäväksi. Mikäli tapaturma ei vaadi lääkärikäyntiä, se täytetään ilman vanhempien osuutta ja liitteitä. Lääkärin hoitoa vaativissa tapauksissa tapaturmailmoitus tulee täyttää kokonaisuudessaan. Ilmoitukseen liitetään kuitit ja lääkärinlausunto/-lausunnot. Ilmoitus liitteineen toimitetaan ohjaajan kautta toiminnanjärjestäjälle, joka toimittaa sen puolestaan keskustoimistolle skannattuna. Ilmoitus kaikkine liitteineen lähetetään osoitteeseen toimisto@lastenliitto.fi.

Tapaturmailmoituslomake on tämän ohjeistuksen liitteenä.

Akuutti- tapaus

Soita 112 ja toimi ohjeiden mukaisesti. Ilmoita lapsen vanhemmalle ja esimiehelle. Mikäli tilanne vaatii pikaista sairaalahoitoa ja paikalle tulee ambulanssi tai taksi, yhden ohjaajan on lähettävä saattajaksi. Ohjaajien tulisi ladata 112 Suomi -mobiilisovellus sellaiseen laitteeseen, joka on tilanteen sattuessa lähellä. Sovelluksen lataaminen lisää avunsaannin nopeutta.

Hätäensiapu

Akuuteissa tapauksissa hätänumeroon soittaminen on aina tarpeellista, kun kyseessä on lapsi. Apua odotellessa ensiavun antaminen on tärkeää.

1. Tajuttomuus

1. Yritä herättää henkilö esimerkiksi ravistelemalla ja tarkista pulssi.
2. Käännä kylkiasentoon.
3. Tarkkaile hengitystä avun saapumiseen asti.

2. Lapsen elvytys

1. Yritä herättää lapsi ravistelemalla. Tarkista hengitys ja pulssi.
2. Mikäli lapsi ei hengitä normaalisti tai lainkaan, aloita puhalluselvytys.
3. Aseta lapsi makaamaan selälleen ja nosta leukaa, jotta hengitystie aukeaa.
4. Sulje lapsen sieraimet sormillasi ja aseta suusi lapsen suuta vasten tiukasti.
5. Puhalla viisi kertaa sen verran, että lapsen rintakehä nousee.
6. Aloita painelu asettamalla yksi käsi lapsen rintalastan alaosan päälle. Paina 30 kertaa käsi suorana.
7. Puhalla seuraavaksi kaksi kertaa. Jatka elvytystä samalla rytmillä (30:2) avun saapumiseen asti.

3. Vierasesine hengitysteissä

1. Ota pieni lapsi syliin siten, että hänen päänsä on vartaloa alempana. Isompaa lasta voi taivuttaa eteenpäin siten, että pää on alaspäin.
2. Lyö kämmenellä napakasti noin 5 kertaa lapaluiden väliin.
3. Mikäli vierasesine ei poistu, voit yrittää puristusotetta. Pienen lapsen voit asettaa syliisi selälleen, jonka jälkeen painat sormilla rintalastan päältä sen verran, että rintalasta joustaa alaspäin. Toista tämä viisi kertaa. Isommalla lapsella voidaan käyttää puristusotetta kuten aikuisella.
4. Jos esine ei edelleenkään poistu, jatka molempia keinoja vuorotellen avun tuloon asti. Mikäli lapsi menee tajuttomaksi, aloita elvytys.

4. Runsas verenvuoto

1. Aseta lapsi makaamaan. Nosta vuotava raaja ylös ja tyrehdytä verenvuoto painamalla.
2. Sido vuotokohtaan paineside.
3. Tue vuotava raaja kohoasentoon. Mikäli verenvuoto ei tyrehdy, aseta painetta raajan tyveen valtimoveren virtauksen estämiseksi.
4. Lapsi saattaa mennä sökkiin, jolloin rauhoittelu ja tilanteen seuranta on tärkeää avun saapumiseen asti.

RAPORTOINTI

Esimiehellä on oltava riittävät ja oikeat tiedot toiminnasta sekä niihin liittyvistä riskeistä. Mikäli toiminnassa tapahtuu vaaratilanteita, niistä on ilmoitettava esimiehelle ja samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty. Medialle lausuntoja antaa ainoastaan yhdistyksen puheenjohtaja, yhdistyksen virkailija tai keskustoimisto.

Turvallisuusohjeistuksen lukukuittaus

Esimiehen on huolehdittava siitä, että jokainen työntekijä lukee ja kuittaa turvallisuusohjeistuksen. Tähän tarkoitukseen voi käyttää valmista lomaketta (LIITE 1), tai muuta soveltuvaa tapaa. Tärkeintä on, että tieto säilytetään yhdistyksen arkistossa.

Turvallisuussuunnitelma

Kaikesta toiminnasta tehdään turvallisuussuunnitelma (LIITTEET 2-4) ja se käydään läpi kaikkien ohjaajien kesken ja toimitetaan yhdistyksen turvallisuusvastaavalle. Kun leirillä/ kerhossa/ip:ssä

tehdään turvallisuudeltaan vaativampia toimintaosioita, laaditaan jokaista osiota varten oma turvallisuussuunnitelma, joka liitetään leiri/kerho/ip-kohtaiseen turvallisuussuunnitelmaan. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi retket ja uiminen.

Tapaturmailmoitus

Vahinko- ja tapaturmatilanteissa ohjaajan tulee täyttää tapaturmailmoitus (LIITE 6). Raportti tulee täyttää mahdollisimman pian tapaturman jälkeen ja toimittaa esimiehelle. Lääkärinhoitoa vaativissa tapauksissa samaan lomakkeeseen kirjataan myös vanhemmilta saatavat tiedot. Kuvauksen tulee olla mieluummin laaja kuin suppea. Kuvaukseen kannattaa kirjata myös mahdollisten silminnäkijöiden yhteystiedot. Yhdistyksen tehtävänä on pitää tilastoa toiminnan piirissä sattuneista tapaturmista ja läheltä piti tilanteista. Nämä raportoidaan puolivuositain puolivuotisraportin yhteydessä liitolle.

Riskianalyysi

Riskillä tarkoitetaan turvallisuuden näkökulmasta ei-toivotun tapahtuman todennäköisyyttä. Riskianalyysillä tarkoitetaan vaaratilanteiden ja terveyshaittojen ennakointia sekä niiden merkitysten arvioimista. Tunnistamalla riskejä voidaan ennakoida ja ennaltaehkäistä vaaratilanteita ja ehkäistä läheltä piti -tilanteita, tapaturmia ja muiden onnettomuuksia.

Riskianalyysipohjan (LIITE 5) avulla tunnistetaan toiminnan riskejä.

Apukysymyksiä riskien tunnistamiseen

1. Mitä vaaratilanteita toimintaan liittyy, millaisia tapaturmia tai onnettomuuksia voi sattua (esim. kaatuminen, putoaminen, liukastuminen)
2. Ketkä ovat vaarassa vahingoittua? Asiakkaat? Sivulliset?
3. Missä tilanteissa tai paikoissa vahingoittuminen voi tapahtua? Ennen suoritusta, valmistautumisvaiheessa? Suorituksen aikana tai sitä seurattaessa? Suorituksen jälkeen, pois lähtiessä? Suorituspaikoilla, niiden välittömässä läheisyydessä tai kauempana? Kulkuteillä, oleskelualueilla, parkkipaikalla?
4. Kuinka toteutetaan toimenpiteitä vaaratilanteiden poistamiseksi, riskien pienentämiseksi tai tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi.

Kaikissa tilanteissa olennaisinta on rauhoittaa tilanne, estää lisäonnettomuudet ja jakaa tehtävät. Muista autettaessa henkisen huollon tärkeys! Lisäksi tulee huomioida, että riskianalyysitehtävät menevät eri toiminnoissa päällekkäin ja riskianalyysi voidaan tarvittaessa täydentää.

Mitä tapahtuu	Vaaran paikat	Ensiapu	Ennakointi
Mustelma:	- Pelitilanteet - Juoksutilanteet - Liukastuminen	- Mustelmat paranevat itsestään. - Ensiapuna toimii puhaltaminen ☺	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus
Nyrjähdys/ Venähdys:	- Pelitilanteet - Juoksutilanteet - Portaat - Liukastuminen	- Tapaturmakohtaan KKK- hoito (kylmä, koho, kompressio) - Tarvittaessa sitominen joustinsideharsolla - Tarvittaessa meno ensiapuun	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus

Pieni haava:	<ul style="list-style-type: none"> - Terävät esineet - Paperiviillot 	<ul style="list-style-type: none"> - tyrehtyä verenvuoto ja puhdista haava - laastari/ side - Mikäli haava on syvä, sulje haava haavateipillä ja peitä suojasidoksella - Tarkista että jäykkäkouristusrokote on voimassa. 	<ul style="list-style-type: none"> - ohjeistaminen terävien esineiden käsitteilyssä
Syvä haava:	<ul style="list-style-type: none"> - Terävät esineet 	<ul style="list-style-type: none"> - Aseta runsaasti vuotava henkilö heti pitkälleen. - Nosta vuotava raaja ylös ja tyrehtyä verenvuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan. - Aseta paineside - Jos verenvuoto tyrehtyttämistoimenpiteistä huolimatta jatkuu, paina raajan tyvestä suuria suonia voimakkaasti kämmenellä valtimoveren virtauksen estämiseksi. Jos vuoto ei vieläkään asetu, pane vuotokohdan yläpuolelle kiristysside. - Rungas verenvuoto voi johtaa verenkierroon vakavaan häiriötilaan eli sokkiin. - Kaikki suuret haavat vaativat lääkärin hoitoa. 	<ul style="list-style-type: none"> - ohjeistaminen terävien esineiden käsitteilyssä
Nenäveren- vuoto:	<ul style="list-style-type: none"> - Pelitilanteet - Kaatuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - potilas istumaan etukumaraan - tyrehtyä verenvuoto painamalla vuotavaa sierainta nenäluuta vasten 10-15 min. - kylmää niskaan 	<ul style="list-style-type: none"> - maltillisuus - tiettyjen lääkeaineiden käytön välttäminen (ibuprofeeni, aspiiriini)
Auringonpistos:	<ul style="list-style-type: none"> - Ulkoilu aurinkoisella säällä 	<ul style="list-style-type: none"> - viilennys, varjoon - juominen 	<ul style="list-style-type: none"> - Aurinkosuoja - Hattu päässä
Lämpöhalvaus:	<ul style="list-style-type: none"> - Ulkoilu aurinkoisella säällä 	<ul style="list-style-type: none"> - Välittömästi tulee hakeutua varjoon ja riisua ylimääräiset vaatteet. - Kylmää vettä valellaan tai pirskotellaan iholle, myös pään alueelle, tai potilas kiedotaan viileisiin kääreisiin, jotka sijoitetaan erityisesti pään, kaulan ja lantion alueelle. - Tuuletusta tehostetaan tuulettimella tai viuhdomalla vaatteilla. - Kylmää vettä annetaan suun kautta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lämpimällä ilmalla on käytettävä keveitä, väljiä vaatteita, jotka sallivat hikoilun. - Pää ja niska tulee suojata auringolta leveälierisellä päähineellä, joka kuitenkin sallii ilmanvaihdon pään alueella. - Raskasta fyysistä raskasta tulee välttää ja kuumassa työssä tulee pitää riittävästi taukoja. Rungas nesteen nauttiminen on välttämätöntä.
Hammas- vamma:	<ul style="list-style-type: none"> - Kaatuminen - Pelitilanteet 	<ul style="list-style-type: none"> - Ota hammas tai sen osa talteen vedellä kostutettuun paperiin. - Tyrehtyä mahdollinen verenvuoto laittamalla vuotokohtaan harsotaitelinaasta kierretty sykerö. - Hammaslääkäriin 	<ul style="list-style-type: none"> - selkeä ohjeistaminen - maltillisuus

Ampiaisen pisto:	- Ulkoilu	- pistopaikan ärsytystä voi lievittää kylmällä. - jos pisto on osunut suun tai kaulan alueelle, niitä on useita tai kyseessä on pieni lapsi, soitto lääkärille. - mehiläisille tai ampiaisille allergisen tulisi kuljettaa mukanaan adrenaliinikynää (esim. Epipen) ja hakeutua välittömästi hoitoon piston saatuaan.	- ohjeistaminen pistävän hyönteisen kohtaamiseen (esim. ei huidota) - tarvittavien lääkkeiden kuljetus mukana (allergisille)
Kyykäärmen purema:	- Ulkoilu	- puremakohdan pitäminen levossa, esim. raajan lastoittaminen - potilaan kuljetus paripotilaana hoitopaikkaan	- kyyn lempipaikkojen välttäminen (ryteiköt, suon reunat, syvä metsä) - metsässä saappaiden käyttäminen sekä jalkojen tömistely
Punkin purema:	- Ulkoilu	- Poista punkki punkkipihdeillä tai pinseteillä. - Kylmä kääre auttaa turvotukseen ja kipuun. - Ilmoitus vanhemmalle leiripäivän jälkeen kohdan seuraamisesta. - Jos iholle muodostuu punoittava rengas tai pureman seurauksena nousee kuume tai ilmenee niveloireita tai pahoinvointia, tulee hakeutua lääkäriin.	- punkkien lempipaikkojen välttäminen (esim. heinikot) - vaalea vaatetus - punkkitarkastukset
Hypotermia: lievä (kehon lämpötila 34–35 °C)	- Veneily- ja melontatilanteet - Uiminen - Ulkoilu kylmällä ilmalla sopimattomilla varusteilla	- henkilön suojaaminen kylmältä - lämmin juoma	- välinehuolto - valvonta
Hypotermia: kohtalainen (kehon lämpötila 30–34 °C)		- henkilön suojaaminen kylmältä - keskivaikeasta hypotermiasta kärsivän ei tule juoda.	- valvonta
Hypotermia: vaikea (kehon lämpötila alle 30°C)		- henkilöä tulee käsitellä varoen. - lisälämmönhukka tulee estää - potilas tulee saattaa nopeasti hoitoon.	- valvonta
Shokki:		- henkilön asettaminen pitkälleen ja hengityksen tarkkailu - kohota jalat - suojaaa henkilö kylmältä - rauhoita henkilö - älä anna sokkipotilaalle juotavaa - kuljeta sokkipotilas hoitoon	- valvonta
Pieni palovamma:	- Saunominen - Nuotio - Kynttilä - Silittäminen - Lämpimän	- huuhtelu kylmällä vedellä vähintään 20 minuuttia, yleensä enemmän. - sido ilmapilla siteillä ja käytä siteen alla rasvalappua, jotta side ei tarttuisi palovammaan kiinni. Vaihda side riittävän	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus - riittävä valvonta

	ruuan valmistaminen	usein. - mikäli palohaava on laaja kannattaa viedä potilas lääkäriin.	
Suuri palovamma:	- Saunominen - Nuotio - Kynttilä - Silittäminen - Lämpimän ruuan valmistaminen	(iho on harmaa tai tumma ja hiiltynyt, ei aisti kipua) • Soita 112. • Jäähdytä palovamma-aluetta -älä jäädytä. Suojaa palovamma-alue niin, ettei kosteus pääse haihtumaan alueelta, jota iho ei enää suojaa (esim. muovilla, kostealla pyyhkeellä tms.). • Suojaa henkilö jäähtymiseltä. • Tue kasvo- tai hengitystiepalovamman saanut puoli-istuvaan asentoon.	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus
Erilaiset mur tumat / luun katkeaminen:	- Liukastuminen	- tilanteen katsaus - jalan tuleminen esim. kahden puun oksan väliin sideharsolla - soitto hätänumeroon 112 - henkilön rauhoittaminen puheella avun tulemiseen saakka, näin vältetään sokki.	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus - riittävä valvonta
Pään lyönti, jonka seurauksena aivotärähdyks:	- Putoaminen - Kaatuminen - Pelitilanteet	- tilannekatsaus - soitto ensiapuun/hätänumeroon 112 - tilanteen seurauksena yön yli, jos terveyskeskukseen ei tarvitse mennä. (Herättely muutaman tunnin välein)	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus - riittävä valvonta
Pään lyönti jonka seurauksena tajuttomuus:	- Putoaminen - Kaatuminen - Pelitilanteet	- pulssin tarkistus - kylkiasentoon asettaminen - soitto hätänumeroon 112	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus - riittävä valvonta
Pään lyönti, jonka seurauksena elottomuus:	- Putoaminen - Kaatuminen - Pelitilanteet - Uiminen	- pulssin tarkistus - soitto hätänumeroon 112 - elvytyksen aloittaminen (30:2) jatkettuna ensiavun tulon saakka	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus - riittävä valvonta
Roska silmässä:	- Missä tahansa	- Näkyvän roskan voi yrittää poistaa huuhtelemalla silmää vedellä. - Mikäli se ei onnistu, hakeuduttava hoitoon. - Silmää ei saa hieroa.	
Myrkytys:	- Myrkyllisen aineen syöminen - Häkämyrkytys - Ruokamyrkytys	- Selvitetään mitä on syöty - Soitto myrkytyskeskukseen (Avoinna 24 t / vrk 09 471 977 tai 09 4711 (vaihe)	- selkeä ohjeistaminen - maltillisuus - riittävä valvonta
Hukkuminen:	- Suonenveto uudessa - Ei jaksu uida - Sairaskohtaus	- Hälytä välittömästi lisäapua - Rauhoittele pelastettavaa - on tärkeää, että hukkuva saa lisävoimia pysyä pinnalla. - Apuväline mukaan! Etsi nopeasti jokin mielellään kelluva apuväline. - Pelastustoimenpiteet: lähesty pelastettavaa varovasti, mutta ripeästi. Joissain tapauksissa apuvälineen voi myös heittää pelastettavalle. Muista kuitenkin,	- riittävä valvonta - selkeä ohjeistaminen

		että pelastettava ei välttämättä kykene tarttumaan apuvälineeseen.	
Epilepsia-kohtaus, Tajuttomuus-kouristuskohtaus:		<ul style="list-style-type: none"> - Älä yritä estää kouristusliikkeitä, huolehdi siitä, ettei henkilö niiden aikana kolhi päätänsä tai muuten vahingoita itseään. Kouristelu kestää yleensä vain 1–2 minuuttia. - Älä laita suuhun mitään, sillä se vaikeuttaa hengittämistä. - Käännä henkilö kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät. Näin hengitystiet pysyvät avoimina ja mahdolliset eritteet pääsevät valumaan suusta ulos. - Soita hätänumeroon, jos epilepsiaa sairastavan henkilön kouristaminen kestää yli 5 minuuttia tai kohtaus uusiutuu ennen kuin hän on toipunut edellisestä kohtauksesta. Jos et tiedä, onko henkilöllä epilepsia, soita hätänumeroon 112 annettuasi välittömän ensiavun. 	- tarvittavien lääkkeiden kuljetus mukana
Epilepsia-kohtaus, Tajunnanhämmätyksikohtaus		<ul style="list-style-type: none"> - Pysyttele kohtauksen saaneen henkilön lähetyvillä ja yritä tarvittaessa varovasti ohjailla häntä siten, ettei hän vahingoita itseään. Kohtaus kestää yleensä vain muutaman minuutin. - Älä yritä estää henkilön liikkumista. - Anna kohtauksen mennä ohi itsestään. Ellei niin käy 5 minuutin kuluessa, soita hätänumeroon. 	- tarvittavien lääkkeiden kuljetus mukana
Astmakohtaus:		<ul style="list-style-type: none"> - Rauhoittele potilasta - Rauhallinen, syvä ja tasainen hengittäminen - Astmalääke - Mikäli lääkettä ei ole, soitto 112 	- tarvittavien lääkkeiden kuljetus mukana
Diebeetikon heikotus:		<ul style="list-style-type: none"> - Anna välittömästi sokeripitoista syötävää tai juotavaa, mikäli autettava on tajuisaan ja pystyy itse syömään tai juomaan. Tajuttomalle henkilölle ei saa antaa mitään suuhun. - Mikäli autettava ei toivu 10 minuutissa tai menee tajuttomaksi, soita hätänumeroon 112. - Käännä tajuton henkilö kylkiasentoon. 	- tarvittavien lääkkeiden ja/tai sokeripitoisten syötävän/juotavan kuljetus mukana
Tukehtuminen:		<ul style="list-style-type: none"> - Ota lapsi tukevasti syliisi poikittain, jos lapsi ei jaksa seistä. Huomioi, että lapsen pää on muuta vartaloa alempana. - Lyö autettavaa lapaluiden väliin 5 kertaa. Suhteuta voima lapsen kokoon. - Mikäli lyönnit eivät auta, soita heti hätänumeroon 112. - Jos lapsi pystyy seisomaan, käytä Heimlichin otetta. - Tarvittaessa voit toistaa vuorotellen 5 	- ruokailun rauhoittaminen - riittävä valvonta

		lyöntiä lapaluiden väliin ja 5 nykäisyä. - Mikäli lapsi menee elottomaksi, aloita elvytys.	
Eksyminen/ Katoaminen:		- etsintä toiminta-alueelta - yhteys vanhempiin - tärkeintä pysyä rauhallisena	- sääntöjen läpikäynti - lasten laskeminen ja nimenhuuto - riittävä valvonta
Kiusaaminen/ väkivaltati- lanne:		- Tilanteeseen puuttuminen - Keskustelu asiasta - Vanhemmille ilmoitetaan	- kunnollinen ryhmäyt- täminen
Rakko:		- Puhdista ja kuivaa rakkoalue. - Tarvittaessa suojaa laastarilla	- oikeanlaiset välineet
Ongenkoukku ihossa:		- Jos koukun kärki on näkyvässä lävistet- tyään ihon, poista koukku leikkaamalla ensin sen kärki pois. Jos et pysty irrottamaan koukku turval- lisesti, hakeudu lääkäriin. - Puhdista ja suojaa haava.	- selkeä ohjeistaminen - riittävä valvonta
Vakava allergi- nen reaktio eli anafylaktinen reaktio		- Potilas makuulle. Avaa kireät vaatteet. - Jos potilas on hereillä, ei oksenna eikä hänellä ole hengitysvaikeuksia, voi an- taa hänelle antihistamiinin suun kautta, jos sinulla on niitä käsillä. Antihistamii- nin vaikutus on kuitenkin liian hidaskas varsinaisen anafylaktisen reaktion hoi- dossa. - Lapsilla, joilla tiedetään oleva taipu- mus anafylaktiseen reaktioon, on usein mukanaan adrenaliiniruiske. Jos lapsen on vaikea hengittää tai niellä, hänellä on vatsakipua tai muita anafylaksian mer- kkejä, anna lapselle adrenaliiniruiske lää- kärin ohjeiden mukaisesti. Adrenaliiniruiske- n jälkeen lapsi on vietävä välit- tömästi sairaalaan saamaan lisähoitoa ja tarkkailua. - Jos lapsi ei hengitä, on aloitettava suusta suuhun elvytys. - Ellei merkkejä verenkierrosta ole, si- nun on aloitettava täydellinen puhallus- paineelvytys. Jatka hoitoa ambulans- sin tulloon saakka.	- tarvittavien lääkkei- den kuljetus mukana - riittävä valvonta

LIITTEET

LIITE 1: Turvallisuusohjeistuksen lukukuittaus

LIITE 2: Turvallisuussuunnitelmapohja, kerhot

LIITE 3: Turvallisuussuunnitelmapohja, retket

LIITE 4: Turvallisuussuunnitelmapohja, leirit

LIITE 5: Riskianalyysipohja

LIITE 6: Tapaturmailmoitus

LIITE 1: TURVALLISUUSOHJEISTUKSEN LUKUKUITTAUS

Olen lukenut Lastenliitto ry:n turvallisuusohjeiston, ymmärtänyt sen sisällön ja noudatan sitä työssäni.

Aika ja paikka

Nimi ja nimenselvennys

Täytetyn lomakkeen säilyttävät yhdistykset arkistoissaan arkistointiohjeen mukaisesti.

LIITE 2: TURVALLISUUSSUUNNITELMAPOHJA

Kerhot

Palautetaan esimiehelle ennen toiminnan alkua.

Järjestäjä:	
Kerhon tema ja sisältö:	
Ajankohta:	
Kerhopaikan osoite:	
Vastuuhenkilö(t) ja yhteystiedot:	
Muut henkilöt ja yhteystiedot:	
Ensiapuvastaava:	
Työntekijöiden pätevyysvaatimukset (esim. Hygieniapassi, uimavalvoja)	

Seuraavat asiat on selvitetty:

- Päivystävä terveyskeskus
- Yleinen hätänumero
- Myrkytyskeskus

Osallistujat (lukumäärä, ikähaarukka, muuta):	
Suurimmat riskit ja niiden ennakointi:	

LIITE 3: TURVALLISUUSUUNNITELMAPOHJA

Retket

Palautetaan esimiehelle ennen toiminnan alkua.

Järjestäjä:	
Retken luonne:	
Ajankohta:	
Tapahtumapaikan osoite:	
Kulkureitti paikalle:	
Mikäli toiminta sisältää liikkumista, kulkuneuvo:	
Vastuuhenkilö(t) ja yhteystiedot:	
Muut henkilöt ja yhteystiedot:	
Ensiapuvastaava:	
Työntekijöiden pätevyysvaatimukset (esim. Hygieniapassi, uimavalvoja)	

Seuraavat asiat on selvitetty:

- Päivystävä terveyskeskus
- Yleinen hätänumero
- Myrkytyskeskus

Osallistujat (lukumäärä, ikähaarukka, muuta):	
Suurimmat riskit ja niiden ennakointi:	

LIITE 4: TURVALLISUUSSUUNNITELMAPOHJA

Leirit

Palautetaan esimiehelle ennen toiminnan alkua.

Järjestäjä:	
Leirin teema ja sisältö:	
Ajankohta:	
Päivä- vai yöleiri:	
Leiripaikan osoite:	
Vastuuhenkilö(t) ja yhteystiedot:	
Muut henkilöt ja yhteystiedot:	
Ensiapuvastaava:	
Työntekijöiden pätevyysvaatimukset (esim. Hygieniapassi, uimavalvoja)	

Seuraavat asiat on selvitetty:

- Päivystävä terveyskeskus
- Yleinen hätänumero
- Myrkytyskeskus

Osallistujat (lukumäärä, ikähaarukka, muuta):	
Suurimmat riskit ja niiden ennakointi:	

LIITE 6: TAPATURMAILMOITUS

Täytetään jokaisesta tapaturmasta mahdollisimman pian tapaturman jälkeen!

Tapahtumapaikka: _____

Tapahtuma-aika, päivämäärä: _____ kellonaika: _____

Paikalla olleet aikuiset: _____

Asiakas / osallinen / osalliset: _____

Tapahtunut tilanne: _____

_____

_____ (jatka tarvittaessa kääntöpuolelle)

Mitä tehty asian korjaamiseksi / selvittämiseksi / ensiapu:

_____

_____

Jatkohoito: _____

Asiasta ilmoitettu esimiehelle (pvä ja aika) _____

Asiasta ilmoitettu huoltajille (pvä ja aika) _____

Ilmoittajan allekirjoitus ja nimenselvennys:

_____

Todistajan allekirjoitus ja nimenselvennys:

_____

Lääkärin- tai sairaalahoitoa vaativat tapaukset – Vanhemmat täyttävät

Lapsen koko nimi: _____ sosiaaliturvatunnus: _____

Osoite: _____

Huoltajan nimi: _____

Puhelinnumero: _____

Sähköposti: _____

Lääkärikäynti maksettu Lastenliiton vakuutusnumerolla Op- Vakuutus 16-468-961-3

Huoltajat ovat maksaneet lääkärikäynnin. Liitteeksi tarvitaan kaikki kopiot hoitokuluista ja kuiteista.

IBAN tilinumero : _____

Huomioithan, että lltapäivätoiminnan vakuutuksissa on eroja paikkakuntakohtaisesti, tarkistathan oman vakuutusturvasi!